

Justitiedepartementet samt sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
Justitiedepartementet, Christina Jerreström

Ert datum
2020-06-26

Er beteckning
Ju2020/02293/SSK

Vårt tjänsteställe, handläggare
Anna Yngman, anna.yngman@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens yttrande över betänkandet En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret (SOU 2020:29)

Svar före

Inledning

En ny myndighet för psykologiskt försvar inrättas. Försvarsmakten ser detta som en viktig del i uppbyggnaden av ett starkt totalförsvar och en robust krishanteringsförmåga. Utredningen har gjort ett förtjänstfullt arbete med att sätta frågan om psykologiskt försvar i såväl en internationell som en historisk kontext.

Försvarsmakten delar utredningens bedömning avseende de övergripande ändamålen för det psykologiska försvaret (avsnitt 3.7).

Kapitel 1.1 Förslag till förordning (2021:xyz) med instruktion för Myndigheten för psykologiskt försvar

Såsom Försvarsmaktens experter i utredningen framför i det särskilda yttrandet (s. 205f i betänkandet) anser Försvarsmakten att det bör framgå av den nya myndighetens instruktion att en del av uppdraget är att stärka samhällets försvarsvilja och motståndskraft. Ett samhälle med stark försvarsvilja och motståndskraft är kärnan i ett robust totalförsvar. Försvarsvilja bygger på självklarheten att frihet, demokrati och mänskliga rättigheter ska försvaras. Försvarsvilja kan dock inte tas för givet. Det kräver förebyggande och kontinuerligt arbete. Motståndskraften utgör en grund för samhällets säkerhet. Att främja försvarsvilja och motståndskraft bör därför tydligt framgå i myndighetens uppdrag.

(AYN)

Försvarsmakten anser att uppdraget blir tydligare om instruktionen renodlas och att texten med ändamålsbestämmelsen i § 1 införs som en del av § 2.

Kapitel 9.1 Övergripande inriktning för en ny myndighet

Försvarsmakten delar utredningens beskrivning avseende att de utmaningar som ett modernt psykologiskt försvar står inför har sin grund i en breddad och allt mer komplex hotbild. Såsom anförs i betänkandet (s. 143), spänner dessa komplexa samhällsproblem över flera politik- och verksamhetsområden och kräver samverkan över myndighets- och departementsgränser samt mellan det offentliga Sverige och företag och organisationer. En ny myndighet för psykologiskt försvar har enligt Försvarsmaktens mening goda förutsättningar att komplettera det arbete som redan utförs av andra myndigheter för att hantera icke-linjär krigföring och hybridhot, bl.a. genom att tillgängliggöra aktuell forskning och annan kunskapsutveckling, utbilda, informera och öva andra aktörer samt bidra med en strategisk lägesbild. Fokus för den nya myndigheten bör enligt Försvarsmaktens mening alltså vara på förebyggande arbete, som ett komplement till den operativa verksamhet som bedrivs av exempelvis Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och övriga försvarsunderrättelsemyndigheter.

Försvarsmakten understryker vikten av att den nya myndigheten har förmåga att hantera frågor och uppgifter som kräver hög sekretess, en mycket god säkerhetskultur och ett fullgott säkerhetsskydd.

Kapitel 9.2.1 Stödja, stärka, samordna och utveckla samhällets samlade motståndskraft inom det psykologiska försvaret

Försvarsmakten tillstyrker behovet av samordning mellan olika aktörer inom det psykologiska försvaret och den beskrivning av det samordnande uppdraget som utredningen redovisar (s. 146). En tydligare samordning bör ha sin grund i den nationella säkerhetsstrategin och kommuniceras genom en tydligare koordinerad myndighetsstyrning över departementsgränserna. Endast genom gemensamma ansträngningar och samverkan kan ett fullgott psykologiskt försvar uppnås.

Kapitel 9.2.3 Identifiera, analysera och kunna möta otillbörlig informationspåverkan

Såsom anförts ovan i avsnitt 9.1 anser Försvarsmakten att myndigheten ska fokusera på förebyggande arbete.

Försvarsmakten vill särskilt understryka att vad som läggs i begreppet otillbörlig informationspåverkan inte får vara alltför brett utan vill betona vikten av att yttrande- och åsiktsfriheten inte inskränks.

Kapitel 9.3.3 MSB:s uppdrag inom området medieberedskap

Försvarsmakten anser såsom också framhålls i det särskilda yttrandet (s. 205f i betänkandet) att det skyndsamt bör göras en översyn av stödet inom området medieberedskap inför inrättandet av den nya myndigheten. Vikten av att snabbt och effektivt kunna förmedla saklig offentlig information även under störda förhållanden är betydande, vilket gör hela området medieberedskap angeläget ur ett totalförsvarsperspektiv.

För att den nya myndigheten ska få kraft och förmåga i sitt uppdrag är det av största vikt att en bedömning av uppdraget som helhet redan är gjort när myndigheten inrättas.

Kapitel 9.4.3 Inriktning av försvarsunderrättelseverksamhet och 9.4.4 Skälen för utredningens förslag

Försvarsmakten delar utredningens bedömning att den nya myndigheten ska vara en informationsberättigad totalförsvarsmyndighet. Det är viktigt då det ger regeringen möjlighet att ge den nya myndigheten inriktningsrätt av försvarsunderrättelseverksamheten enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Vidare underlättas delgivning av sekretessbelagd information och försvarsunderrättelserapporter från Försvarsmakten, övriga försvarsunderrättelsemyndigheter och Säkerhetspolisen. De nämnda myndigheterna kan på så vis bidra med den information som behövs för den nya myndighetens strategiska lägesbild.

Försvarsmakten avstyrker däremot förslaget att den nya myndigheten läggs till bland de myndigheter som enligt 4 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet tillåts inrikta signalspaning. Såsom anförs i det särskilda yttrandet (s. 205f i betänkandet) rör det sig om särskilt integritetskränkande underrättelseinhämtning, vilket endast får göras om det är av väsentlig betydelse för rikets säkerhet och inte kan inhämtas genom andra källor. Eftersom den nya myndigheten kan erhålla nödvändig information genom andra källor föreligger inte tillräckliga skäl för att utöka antalet myndigheter med inriktningsrätt av signalspaning.

Bedömningen av vilka myndigheter som ska ha inriktningsrätt av signalspaning och för vilka ändamål är en grannlaga uppgift. Om regeringen anser att det finns skäl att utreda denna fråga närmare bör det göras samlat och i särskild ordning samt viktas mot t.ex. Tullverkets och ISP:s behov. I bedömningen av frågan bör även integritetsaspekter och hela den syfteskatalog som finns i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet vägas in.

Som jämförelse kan nämnas att Polisen, Säkerhetspolisen, Inspektionen för strategiska produkter (ISP), Tullverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) med flera myndigheter blev av med sin inriktningsrätt i samband med införandet av lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. I januari 2013 återfick Polisen och Säkerhetspolisen inriktningsrätt. I remissförfarandet föreslog Tullverket, ISP och MSB att även de skulle återfå inriktningsrätt av signalspaningen vilket regeringen då avsåg i prop 2011/12:179.

Kapitel 10 Ett nationellt centrum för psykologiskt försvar

Försvarsmakten avstyrker inrättandet av ett nationellt centrum för psykologiskt försvar. Försvarsmakten önskar framhålla vad Försvarsmaktens experter lyfte i det särskilda yttrandet (s. 205f i betänkandet) gällande att myndighetssamverkan inte bör regleras i en förordning. I stället bör de myndigheter som ingår i samarbetet själva bestämma formerna för samverkan. Försvarsmakten förespråkar i stället ett samverkansråd som ett alternativ, eftersom den nya myndigheten bör kunna bedriva sitt arbete med egna resurser och med integritet och självständighet.

Utöver detta vill Försvarsmakten lyfta problematiken med att avdela personal till en annan myndighet. Vid exempelvis en säkerhetspolitisk kris eller krig kan det vara svårt att avdela personal utan negativa konsekvenser för den egna myndighetens verksamhet.

***

I beredningen av detta yttrande har deltagit ställföreträdande chef för juridiska avdelningen Kerstin Bynander, särskilde rådgivaren Per Thunholm, försvarsjurist Kajsa Wahrenby, major Pontus Weström och operationsanalytiker Vidar Hedtjärn Swaling.

Detta yttrande har beslutats av viceamiral Jonas Haggren. I den slutliga handläggningen samt som föredragande har deltagit ställföreträdande Kommunikationsdirektör Anna Yngman.

Jonas Haggren
Chef för ledningsstaben

Anna Yngman

Sändlista

Justitiedepartementet

För kännedom

Försvarsdepartementet

För kännedom inom HKV

LEDS

HKV LEDS STAB ÖB/GD STÖD

LEDS STAB Samo

LEDS CIO

LEDS INRI

LEDS JUR

LEDS KOMM

LEDS TF

MUST

PROD

INS